

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan • www.uzhurriyat.uz • gazhurriyat@mail.ru • t.me/hurriyatuz • f Hurriyat gazetasi

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ “ҚЎҚСАРОЙ” ҚАРОРГОХИДА ЎТКАЗИЛГАН ИФТОРЛИК МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ

Бисмиллахир раҳмонир раҳим.
Ассалому алайкум, мұхтарам ватандышлар, нуроний отахон ва она-хона!

Қадрли меҳмонлар!

Сиз, азизларни, бутун ҳалқимизни, узок-яқиндаги жамки мусулман умматини давом эттаған муборак Рамазон ойы билан яна бир бор самимий табриклийман. Барчанғизга тинчлик-хотиржамлик, сихат-саломатлик ва фарворник ёр бүлишини тилайман.

Ушбу шарофаттаги ойда гүзәл диёризизда мана шундай файзли ифторлик маросимини эл-юритимиз билан биргаликда ўтказиш насиб этгани учун меҳрибон ва кудратли Аллоҳ таолага беҳисоб шуқроналар айтамиз.

Фурсатдан фойдаланып, бугунги даврамизда иштирок эттаған хурматли меҳмонларимизга – хорижий давлатларнинг элчилари, ҳалқаро ташкилотлар вакилларига, диний конфессиялар рахбарларига Ватанимиз ва ҳалқимизга кўрсаттаётган юксак эхтиром ва эътиборлари учун чин дилдан миннатдорлик билдираман.

Азиз дўстлар!

Сизларга маълумки, сўнгги йилларда милллий ва диний қадриятларимизни асраб-авайлаш, уларни замон талаблари асосида ривожлантириш бўйича кўп ишларни амалга оширмоқдамиз.

Бу борада “Инсон қадри учун, инсон баҳти учун” деган эзгу гоя бизнинг фаолият дастуримизга айланмоқда. Шу асосада милллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳар бир ватандошимизнинг ҳукӯқ ва манбаётларини таъминлаш ижтимоий ҳаётимизда етакчи ўргина чикмоқда.

Фуқароларимизнинг виждан эркинлиги соҳасидаги конституциявий ҳуқуқлари тўлиқ таъминланаётгани бу йил Рамазон ойидага янада яққол намоён бўлмоқда.

Муқаддас динимиз буюрган ҳайрли амаллар – ахиллик ва ҳамхижатлик, меҳр-саҳоват, сабр қоноат, ахлоқодоб, илму маърифат фазилатлари жамиятимизда тобора мустаҳкам бўлиб бормоқда. Ҳусусан, илму динининг инсонпарварлик мөхиятини чукур ўрганиш, буюк тарихимиз ва маданиятимиз дурданаларини, улуг аллома-ларимизнинг бой меросини тўплаш ва

кенг тарғиб этишига алоҳида эътибор берилмоқда.

Ана шу эзгу максад ўйлуда Тошкент шаҳрида бўнёд этилаётган Ислом цивилизацияси маркази Ўзбекистонда илк бор амалга оширилаётган улкан илмий-маънавий лойиҳа сифатида мамлакатимиз ва ҳалқаро жамоатчиликда катта қизиғиши ўйғотмоқда.

Ушбу марказ неча минг ийлик таракқиёт итутукларини ўзида мужассам этиб, ислом цивилизацияси юртимизда айнан илм-фан, таълим-тарбия, маданият ва мәърифат асосида ривожланганини тасдиқлайди. Бу масакан биз учун нафқат ўтмиш ёдгорлиги сифатида, балки ҳалқимиз, ёшлиаримизни келажак сари чорпаши, буюк қашфиётларга руҳлантириши билан айниқса эътиборлидир.

Ҳабарингиз бер, улуг ватандошимиз, ҳадис илмиминг суптони Илмом Бухорийнинг Самарқандада барпо қилинётган музазам мажмуси курилиши ҳам жадал давом эттирилмоқда. Бу ерда буюк аждодимиз ҳаётни ва фаолиятига бағишиланган музей ва илмий даргоҳлар билан бирга, 10

минг қишилик масжид ҳам бунёд этилмоқда.

Насиб этса, бу йил ана шу иккى мұхтасам обидани – Ислом цивилизацияси маркази ва Илмом Бухорий мажмусининг очишиш маросимини барчамиз биргаликда тантанали равишда марказида бўлиб кепмоқда.

Шу мақсадда жорий йилнинг сентябрь ойидаги Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги нуғузли ҳалқаро анжуман ўтказамиш. “Декларациялар муносабати” деб номланган бу ийрик тадбир 2022 йили Тошкент, Самарқанд ва Бухоро шаҳарларидаги бўлиб ўтган анжуманинг мантиқий давоми бўлиб, турли диний эътиборлик вакиллари ўтасида ўзига хос маърифий мулокот майдони бўлиб хизмат қидарилиши.

Бу йил мутафаккир аждодимиз, калом илмининг буюк пешволаридан бирни бўлмиш Илмом Мотуридий ҳазратларни таваллудининг 1155 йиллигини кенг нишонлаймиз. Жумладан, ул зотнинг Самарқандаги муборак қадамжоларни янада обод қилинади.

Энг муҳими, бу ишларимиз Илмом Мотуридий мөроси ва мотуридий таълимимотини юртимиз ва хорижий олимумолар билан ҳамкорлиқда илмий асосда ўрганишда янги ва катта қадам бўлади.

Ҳурматли дўстлар!

Кўп милллатли жамиятимизда тинч-

лиқ ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, турли милллат ва дин вакиллари ўтасида дўстлик ва бирдамликни кучайтириш вазифаси доимий эътиборимиз марказида бўлиб кепмоқда.

Шу мақсадда жорий йилнинг сентябрь ойидаги Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги нуғузли ҳалқаро анжуман ўтказамиш. “Декларациялар муносабати” деб номланган бу ийрик тадбир 2022 йили Тошкент, Самарқанд ва Бухоро шаҳарларидаги бўлиб ўтган анжуманинг мантиқий давоми бўлиб, турли диний эътиборлик вакиллари ўтасида ўзига хос маърифий мулокот майдони бўлиб хизмат қидарилиши.

Шу ўринда яна таъкидлаб айтмоқчиман: **мамлакатимизда ҳукм суроётган тинчлик ва барқарорлик – бизнинг энг катта бойлигимиздир.**

Ана шу бекиёс бойликни кўз қорачиғидек асраш, юртимиздаги дўстлик, тенглик, бағрикенглик мухитини мустаҳкамлашга қаратилган ишларни бундан бўён ҳам қатъи давом эттирилмоқдамиз.

(Давоми 2-саҳифада).

ЎҒИЛНИНГ ЭЛЧИСИ

ёхуд машҳур испан элчиси Руи Гонсалес де Клавихо ҳақида нималарни биламиш?

“...Қирол элчилари Санта-Мария портидан кемага ўтириб, Италия кирғозларидан сузуб, янни Генуя, Пиза, Венеция шаҳарларини ортда қолдириб, Грекиянинг Родос шаҳрига етиб келадилар. Родос шу оролдаги йирик порт эди. Ундан кейин Туркиянинг Трабзон портига бориш насиб эттагач, ўйлуни қуруқлиқда давом эттирадилар. Огли билан Арзинкон, Султония, Кунё, Рай, Техрон, Нишопур, Балх сингари Шарқнинг машҳур шаҳарларига қадам кўядилар. Ниҳоят, бу манзилларни ортда қолдириб, Амударёдан ўтадилар, табаррук замин — Кеш (Шахрисабз)ни ихлос билан тавоф қилиб, Оқсанаро маҳбобатидан ҳайратланиб, Самарқанд сари восил бўладилар. Шундай қилиб, улар 1404 йил сентябрда Самарқандага етиб келишади...

5-6.

2025-yil
26-mart
chorshanba
№ 12 (1439)

ТУҲФА

Маматқул Ҳазратқулов китоблари тақдимоти

Пойтахтимиздаги Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси томонидан уюшма аъзоси, Ўзбекистон Республикаси хизмат кўрсатган журналист Маматқул Ҳазратқуловнинг “Қирғозис дарёлар” ва “Варақиз дафтар” номли бадиий публицистик асарлари тақдимоти бўлиб ўтди. Унда фаол жамоатчилик вакиллари, марказий оммавий ахборот воситалари маъсуллари, профессор-ўқитувчилар, ёзувчилар, талаба-ёшлар иштирокидар.

Тақдимоти олиб борган Уюшма раиси в.б. Холмурод Салимов мамлакатимизда Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳбарлигидаги китобхонлик маданияти ва китоб тарғиботига алоҳида эътибор қартилаётгани, бу борада ижодкорларнинг ўрни, таникли адаб Маматқул Ҳазратқуловнинг “Қирғозис дарёлар”, “Варақиз дафтар” китоблари мазмун-моҳияти ҳақида қисқача сўз юртди.

М.Ҳазратқуловнинг “Варақиз дафтар” китобида муаллифинг ўқувчилик даварларидан тортиб, салқам 60 йиллик ижодий меҳнат фоалиятига нисбатан виқдоҳ сарҳисоди, дейиш мумкин. “Қирғозис дарёлар” китобида эса адабиётимиз ва санъатимизнинг дарғалари хаётида виқоди ҳақида эсслелар-материаллар ўрин олган.

Сўзга чиққанлар томонидан Маматқул Ҳазратқулов забардаст адаби, мөхир журналисти, сиёсат ва маданият арбоби деб таърифланди ва унинг “Варақиз дафтар” асари ярим асрлик якин тарихимизни камраб олганлиги, истиколга эриши даврининг барча мурakkabliklari ва қийинчилликларини енгил хангомалар катига сингдириб, бадиий талқин қилингани, шу тариқа ўқишили бир гўзал асар яратилганини ётироф этилди.

“Қирғозис дарёлар” асарида муаллиф адабиёт ва санъатни қирғозис дарёга мензаганинга ву ба асарида адабиёт, санъат ва журналистикаси дарғарларининг таъкидларидан.

Тақдимотда “Тағафку” журналиси бош мухаррири, Ўзбекистон халқ ёзувчisi Эркин Аъзам, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, олий тоғифали диктор Насиба Иброҳимова, “Халқ сўзи” ва “Народное слово” газеталари бош мухаррири Уткир Раҳмат, Уюшма Бошқаруви аъзоси, Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университети ректори Шерзодхон Қудратхўжа, адабиётшунос олим, профессор Нурабод Жабборов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Кулман Очил, устоз журналист Қобилек Каримбеков, “Дунё ўзбеклари” интернет нашри бош мухаррири Исмат Хушев ва бошқаруват билан тасвирилаган таъкидларидан.

Мазкур китоблар устоз журналистиң кўп йиллик таърибларини ўзида мұхжассам эттаги билан ҳам қадрларидар. Кенг китобхонлар оммасига мўлжаллланган ушбу китоблар журналистика соҳаси вакиллари ёхуд медиа йўналиши бўйича таълим олаётган йигит-қизларга мумкин кўлланма бўлиб хизмат қилиди, дейиш мумкин.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси
Ахборот хизмати.

Сув танқислиги
муаммоси айни
пайтда ҳар биримизга
тегишилди. БМТнинг
халқаро озиқ-овқат
хўжалиги ташкилоти
таҳминларига кўра,
2030 йилга бориб,
доимий сувсизликда
яшовчилар сони 4
млрд кишидан ошади.
Шу йилга бориб,
Ўзбекистонда ҳам
истеъмолга яропчи
чучук сув танқислиги
7 млрд куб метрга
етиши мумкинлиги
таҳмин қилинмоқда.

ИНСОНИЯТНИ
СУВСИЗЛИК МУАММОСИ
КУТМОҚДАМИ?

2-6.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ “ҚЎҚСАРОЙ” ҚАРОРГОҲИДА ЎТКАЗИЛГАН ИФТОРЛИК МАРОСИМИДАГИ НУТҚИ

(Давоми.
Бошланиши 1-саҳифада).

Бунинг учун бор кув ва имкониятларимизни тўла сафарбар этамиз. Бу масала ҳозирги мураккаб даврда биз олиб бораётган эркинлик ва очиқлик сиёсати учун айниска ўта мухимдир.

Мұхтарам юртошлар!

Янги Ўзбекистон янгича устувор таймилларга, жумладан, Конституциямизда аниқ белгилаб кўйилган ижтимоий давлат мақомига эга бўлиб, халқиц қарорлар парвар сиёсат олиб бормоқда.

Шу борада биргина мисол келтиришда ижозат бергайсиз. Ўтган йилиннинг ўзида кўмакка мухтоҳ инсонларга 16 триллион сўмлик моддий ёрдам ва нафақалар берилди. Кам таъминланган оиласаларга мансуб 51 минг нафар бола бочагча жойлаштирилди, уларнинг 176 минг нафар аъзосига тиббий кўмак кўрсатилди, 182 минг нафари шаҳарни хизматлар билан қамраб олинди.

“Саховат ва кўмак” жамғармаси орқали 94 мингта яқин кам таъминланган оиласаларга даволаниш, озиқ-овқат, кийим-чекач, коммунал тўловлар билан боғлиқ 130 миллиард сўмлик харажатлар коплаб берилди.

“Аёллар дафтари” доирасида 3,5 миллион нафар опа-сингилларимизга 5 триллион 700 миллиард сўмлик ёрдам ажратилди.

“Ёшлар дафтари” жорий этилганидан бўён 1 милион 300 минг нафар эҳтиёжманд ёшларга 1 триллион 700 миллиард сўмлик ижтимоий ёрдам кўрсатилди.

Энг асосийси, бу ишларимиз изчил давом этирилмоқда.

Қадрли маросим иштирокчилари!

Янги Ўзбекистоннинг устувор хусусиятларидан яна бири – бу “яшил” тараккиёт йўйиди.

Бугунги кунда мамлакатимизда янги экологик макон барпо этилмоқда. “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси айнан шу максадга қаратилган.

“Атроф-муҳитни асрани ва “яшил” иқтисодидёт йили” деб ёзсан қилинган жорий йилда амалга оширилаётган давлат дастури ҳам бу борада мухим кадам бўлмади.

Яқинда Хива шаҳрида илк бор кенгайтирилган таркибида ўтказилган Конфесияларор қенгаш мажлисида юртимиздаги диний конфесиялар вакиллари мазкур давлат дастурида фаол иштирок этишига қаратилган мурожаатнома қабул қилилар.

Албатта, жамиятимиздаги эзгу ишларда ҳурматли дин пешвولари, уламо ва нуронийларимиз, кенг жамоатчиликимиз фаол иштирок этатеганини миннатдорлик билан таъкидлайди.

Бу йил “Яшил макон” лойиҳаси доирасида баҳор мавсумининг ўзида диний соҳа ходимлари томонидан 10 минг тупдан зиёд дараҳт, 32 минг тупга якин гул экилган, маҳсил ва зиёратгоҳларда 25 гектар ер обод қилингани хам бу фуриқ тасдиқлайди.

Юртимиз ҳожиларининг ҳам кўплаб ҳайрли ишларда шаҳсий намуна кўрсатиб, ўрнақ бўлаётгандар албатта барчамизни хурсанд қилиади.

Ўтган йили муфтий Нуридиннинг Ҳолиқназар ҳазратлари бошчиллигида ҳожиларимиз “Янги Ўзбекистон ифодиси бўйлиб, маънавият тарғиботчисига айланамиз” деган ташаббуси ишларни сурған эдилар.

Шу кунга қадар уларнинг ташаббуси билан кам таъминланган, боқувчишини йўқотган, эҳтиёжманд оиласаларга 6 миллиард 300 миллион сўм миқдорида моддий ёрдамлар билан боғлиқ 130 миллиард сўмлик харажатлар коплаб берилди.

Бундай савобли ишлари учун уларга барчамиз чин кўнгилдан ташаккур айтамиш.

Мұхтарам ватандошлар!

Ҳозирги кунда дунёдаги вазият ўта қалтис ва мураккаб бўлиб бораётганини ҳаммамиз кўриб-билип турибимиш.

Ағсусли, аксарият зиддият ва мажаролар айнан испом дунёсида содир бўлаётгандар барчамизни чукур ташвиши солмоқда.

Нотинчлик ўчқолари исталган пайтда кенгайиб, бутун-бутун минтақаларга ёйлиб кетиши ҳавфи тобора ортиб бормоқда.

Мусулмон мамлакатларида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш учун бирдамлик ва испом уммати ҳам-жоҳатлигини янада мустаҳкамлаш ҳар қочонидан ҳам долзарб бўлиб қолмоқда.

Эътиборимиз марказида туриши керак бўлган яна бир масала – бу ўшларимизнинг қалби ва онгини заҳарлаш, ҳаётини издан чиқариша қаратилган кўплаб таҳдидлар билан боғлиқ.

Фарзандларимизни илм-маърифатга тарғиб этиш, ёт гоялар таъсиридан саклаш борасида ҳурматли имом-хатибларимиз, кўпни кўрган отахон ва онахонларимиз, маҳалла фаоллари,

ҳожиларимизнинг ўрни бекиёс, албатта.

Барчамиз сизларнинг ушбу йўналишида олиб бораётгандар фаолиятингизни юксак қадрлаймиз.

Буюк Баҳоуддин Нақшбанд бобомизнинг “Қўлинг меҳнатда, дилинг Аллоҳда бўйсин”, деган ўйтлари ҳаммамизнинг ҳаётий этиқодимизга алланги кетган.

Ёшларимизни мана шундай руҳда тарбиялашда уларни меҳнат ва касбга ўргатиш жуда мухим аҳамиятга эга.

Шу маънода, ҳурматли нуронийларимиз, махалла фаоллари, миришор фермерларимиз, тадбиркорларимиз ёшларни ҳалол меҳнат қилиб, оиласи ва юрт фаровонлиги йўлида тинимиз изланшиб яшашга ўргатадилар, деб ишонаман.

Хурматли дўстлар!

Ушбу фазилатли ой давомида юртимиздаги 9,5 мингга яқин махаллada кам таъминланган ва эҳтиёжданд оиласаларда 25 гектар ер обод қилингани хам бу фуриқ тасдиқлайди.

Жойлардаги бу тадбирларда муфтий ҳазратлари ва имом-хатибларимиз ҳам хонаёнма-хонаёндан юриб, фаол иштирок этишиди.

Ўйлайманки, “Рамазон – саховат, бирдамлик ва бағрикенглик ой” шиори остида ўтказилган бундай ҳайрли маросимлар инсон қадрини улуғлаш, поин максадди барча юртшарларимизни янада бирлаштиришга хизмат қилиди.

Буюк Алишер Навоий бобомиз айтиларидек, “Яхшиларнинг иши – яхшилини қилишидир”. Чиндан ҳам, бу ҳаёт айнан эзгуликни яхшилик туфайли доимо ёргува бардавомдир.

Шу боис эзгу ниятлар ижобат бўлаётгандиган муборак Рамазон ойида, Лайлатул қадр кечаси арафасида турбি, юртимизда, бутун дунёда тинчлик ва фаровонлик, меҳр-оқибат барқарор бўлишини сўраб дуолар қиласи.

Илойим, ҳаётимиз доимо мана шундай мунаввар, файэли ва баракати бўлди.

Дуогўй отахон ва онахонларимиз соғ-омон бўлсипнандар!

Мехрибон опа-сингилларимиз, ақа-уқаларимиз ёнимизда доимо тоғдек таянч бўлиб туришинлар!

Фарзандларимиз билимли, касб-хунарли, азму шикоатли ёшлар бўлиб, Ватанимиз шуҳратини дунёга тараннум этисинлар!

Юртимиз тинч, меҳнаткаш, олижабоб ҳалқимиз ҳамиша омон бўлсин!

Дуогўй отахон ва онахонларимиз соғ-омон бўлсипнандар!

Мехрибон опа-сингилларимиз, ақа-уқаларимиз ёнимизда доимо тоғдек таянч бўлиб туришинлар!

Фарзандларимиз билимли, касб-хунарли, азму шикоатли ёшлар бўлиб, Ватанимиз шуҳратини дунёга тараннум этисинлар!

Юртимиз тинч, меҳнаткаш, олижабоб ҳалқимиз ҳамиша омон бўлсин!

УСТОЗГА АТАЛГАН КАЛОМ

Мактабда ўқиб юрган кезлар “Гулхан” журналини ишиётк билан мутолаа қиласиди. Унда Ҳудоибери Тўхтабоев, Оқилжон Ҳусан, Анвар Обиджон, Турсунбой Адашбоев, Умида Абдузимова, Кавсар Турдиева, Темур Убайдулло, Мұхаббат Ҳамидова каби болалар ёзувчи ва шоирларининг сармазмун асрарлари катта қизиқиш ўйтадарди. Уларга ҳавас билан журналга ижодий машҳарларимни почта орқали ўюборади. Баъзи машҳарларимга жавоб хати келарди. Тўрт-бешта шеъларим ви мақолаларим эълон қилинганида ўзимни қанчалик баҳти ҳис этганини сўз билан ифода этолмайман.

ҲАЁТГА МУҲАББАТ РАМЗИ

1980 йили Тошкент давлат университети (хозирги Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети) журналистика факультетига ўқиши киргача, дарсдан сўнг ижодий маҳорат сирларини ўрганиши мақсадида газета-журнал таҳрирларига ошикарди.

Бир гап шеърий машҳарларим кўтариб “Гулхан” журналини таҳрирларига бораси, Темур Убайдулло ва Мұхаббат Ҳамидова илиқину кутиб олиди. Уларнинг иш столларида таҳлени ўтганда даста-даста ҳатларни кўриб ҳайратга тушдиди. Ҳар куни менга ўшаша ҳаваскор қаламкашларнинг юзлаб ҳатларини ўқиб чиқишаётган, бир кисмни нашрга тайёрлаб, қолган муллапларига умидбаш жавоблар ўйлаётгандан таҳрирларига ҳавас бўлалар. Бу асрарларни ўқиған ўйчани ўнда ўзини, энг яки ўртоқларни курдади. Ўзидаги ишудан ўткан сўнг сурхсан бўлса, қамчилигини ҳикоя қарашмонининг ҳатти-ҳаракатларига қараб түрилгаша ҳароҳади қилади. Бадий асрарнинг асосий киммити ҳам шунда.

Адабининг “Янги уч оға-ини ботирларинг саргузаштари” кисаси Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Болалар учун ёзилган иш” мактабида таҳрирларидан бирор китобни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ўзандарни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Муҳаббат Ҳамидовнинг олдишида мактабларни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Онинг олдишида мактабларни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам авлод учун” орден билан таҳдирланган.

Онинг олдишида мактабларни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам авлод учун” орден билан таҳдирланган.

Онинг олдишида мактабларни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам авлод учун” орден билан таҳдирланган.

Онинг олдишида мактабларни ўзини курдади. Ўзбекистон Ёзувлар уюшмаси томонидан ташкил этилган “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II дарахали “Соғлам” китобини кўтариб келинди.

Ижтимоий ҳаётда фаол ижодкор Мұхаббат Ҳамидова 1998 йилда “Шуҳрат” медали, 2022 йилда II д

ЗАМОНАМИЗ ҚАҲРАМОНЛАРИ

ТАҚДИР ЁРЛАҚАГАН ОДАМ

Ўзбекистон Республикаси фан арбоби, "Эл-юрт ҳурмати" ва "Саломатлик" орденлари соҳиби, тибиёт фанлари доктори, профессор Сайдакрам ҲАСАНОВ ҳақида ҳикоя

Сайдакрам ака Ҳасанов билан авваллари ҳам кўришган бўлсак-да, Согликини сақлаш вазирлигига ишлайдиган бир уканизинг тўйида яқиндан танишиш насаб этди. У устоzlаримиздан бири, одамларга саҳовату яхшилларни билан ном қолдиган кетган, оқибатда ҳам, мурувватда ҳам ибрат бўлган, биз журналистларнинг қадрдони, ҳурмати Муртазо аса Султоновнинг қўшиси ва яқин дўсти экан. Ўшанда Муртазо Султоновни ёдіт ёзган мақоладан хурсанд бўлган қишилардан бири ҳам Сайдакрам ака бўлганди.

— Муртазо Султонов маҳалламиз фахри эди, — деб кўнгироқ килганди Сайдакрам ака. — "Оқибат мактаби" сарлавҳали мақолангиз ҳақиқи мөр-оқибат ҳақида бўлгиди. Маҳаллошларимиз, дўстларимиз ҳам қўшиди. Жуда савоб иш қилибиз. Ҳаммамиз хурсанд бўлсан.

"Болангиз одобли, ўқишлари ҳам яхши" деган мақтоворни эшитган ота қандай хурсанд бўлса, "мақолангизни ўқидим, яхши ёзисиз, савобли иш қилибиз", дейишанида журналист сифатида мен ҳам шундук қувониб кетаман. Бошим еттини осмонга етгандек бўлади гўё.

Қадрдан акамиз бўлип қолган Сайдакрам Ҳасанов билан сұхбатлашиб учун Тошкентнинг "Ўзидиромет" чорраҳасида жойлашган хусусий тибиёт мусассасида учрашдик. Келишилган вақтда "Lacetti" автомасинани ҳайдаб келган Сайдакрам акага қараф ҳайратини яшира олмадим: "Қойил-э, шу ёшингида ҳам автомашинани ўзингиз хайдайсиз? Кўтегасин. Бир дуо қилинг, бигза ҳам сизнинг ёшинида шундай навқирон бўлиб юриши насиб этсин", дедим. Саксон уч ёшдан ўтган киши, одатда, машина миниб юриш у ёқда турсин, ўзини зўрга элпайди. Соч-сочоке оқариб, мўйсафид бўлиб қолади.

— Эллик бир йилдан бери ҳайдовчиман, — деди у. — Рулда ўтиришнинг ҳам гашти бор, одамга енгил руҳ бағишланади, куч-куват, гайрат беради, ўзингизга ишониб, соглом юрасиз. Аъзоларингиз доимо ҳаракатда бўлади.

— Моҳир ҳайдовчилини ҳам санъатдек бир гап-да ўзи.

— Шундай. Яхши ишлар одам боласининг баданидаги аъзолар иштирикода қилинади. Демак, инсон соглом бўлсангина, киши савоб ишларга кўпроқ қодир бўлади.

Доктор танишларимдан бири айтганди. Томоғимизда муртак деган аъзо бор. Кичик тилнинг иккни ёнида ҳам иккита муртак бўлади. Бу муртаклар кўз илгамайдиган сон-саноқсиз вирусларни димогда ушлаб туриб, зарарсизлантириш вазифасини бажаради. Худди шу сингари инсон танасидаги ҳар бир аъзонинг ақл бовар кильмайдиган дараражадаги мўжизавий вазифаси бўлади.

Тибиётда шундай сўзлар борки, улар ўзбекча айтилмаса ҳам, барчамиз тушунаверамиз. Қулоқ бурун ва томоқ ҳамда унинг атрофидаги аъзолар қасалликларни даволай-диган шифокорни "ЛОР врач" деймиз. Бугун хузурда сұхбатлашиб ўтирганим — Ўзбекистон Республикаси фан арбоби, "Эл-юрт ҳурмати" ва II дараҳали "Саломатлик" орденлари соҳиби, Согликини сақлаш аълоччиси Сайдак-

рам Ҳасанов номи ҳам тилга олинганида, "танини ЛОР врач" деган сўз кўшиб айтилади.

Сайдакрам ака танини олим-шифокор бўлигини қолмай, кўп китоб ўқидигандан, газета-журналлардан мөхрини узмаган зиёли инсон эканлиги учун ҳам бу кишига ихлосим оргтан.

Кўплаб таникли шоир, ёзувчи, журналистлар ижоди билан ҳам, ўзлари билан ҳам таниш экан. Иш стути устида Чўлпоннинг "Яна олдим созимни" деган китобига кўзим тушди.

— Абдула Қодирининг "Ўткан кунлар"ини ўн марта кўп ўқиганим, — деди устоз шифокор. — Тили жуда бой, ҳар ўқиганимда кўпроқ маъни оламан. Роман ёзиши ҳам қўйилатиб кўйган-да!

— Эркин Воҳидовни ҳам кўп ўқир экансиз?

— 1998 йил баҳори эди, — деда у хикоясини узоқкор бўшлади. — Телефоним жиринглаб қолди. — Мен Олий Мажлисдан бўламан", деган овоз келди. Овозини бошқа бир қадрдан депутатнига ўхшатиб, унга гапириб кетибман.

"Йўк, мен Эркин Воҳидовман", деди. "Шундай демайзими? Сизни яхши биламан, ахир шеърларингизни ўқиб катта бўлганимиз-ку!" У набирасининг томогини даволашга ёрдам беришимни илтимос қилди. Эртасига набирашини таникли шоирнинг ўзи олиб келди. Мулаха ќўнгилдагидек ўтди. Эркин ака хурсанд бўлиб, "хизоби дўст айримас" деб ҳизмат ҳақимизга нимадир бермоқи бўлди.

Унамадим. "Сиз халқ шоирисиз, қанча шеъру газалларингизни ўқиймис, кўшик қилиб айтилади. Эшитиб роҳат оламиш. Бу гапни сиз айтмадигиз, мен эшитмадим. Майли, илхомингиз келганда, бизнинг клиникамига осиб кўйдиган тўрт қатор шеър ёзиб берсангиз", деда илтимос қилди. У киши хўп деди. Ваъда вафони қаран! Эртаси куни шеър келди:

Етаса димогинге мутттар ҳәво,

Кирса кулогинге оҳане, сўз, садо,

Ўтса томонгидан лукма ҳалол.

Ҳаёт шукрни қил, дард кўрма асло.

Бу кулоқ, томок, бурунга бағишланади ажойиб мадҳ бўлганди. Мисраларни катта-катта ҳарфлар билан ёзиб, раммага солиб, киравериша осиб кўйганимиз. Бу гўзлаларни қаранг, неча йилларки, клиникада бўлганлар ёзиб, маънавий завқ олишиноқда, руҳлари кўтирилмоқда.

Клиникамида Мирмуҳсин, ўтқир Ҳошимов каби бир қанча машҳур ижодкорларни ҳам даволанишган.

Китобга мухаббат неъматини Тангри тоаоло ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Сайдакрам акага илм-зияё, меҳнат, изланиш хислатлари саодат берди.

— Соҳам бўйича номзодим диссертациясини тайёрлагач, илмий китобларни ўқиб, 1979 йили Москвага академик Николай Александрович Преображенскийни кидириб бордим, — деди ҳамсузхатим. — Илмий ишми билан танишиб чиққа, таникли олим менга кизиқиб қолди. Рӯтилини ҳам яхши билганим кўл келди. У билан якни бўлиб кетдим. 1-Москва медицина институти (хозир академия бўлган) кулоқ, томок ва бурун бўлимида докторантурада таҳсил олдим. Кимсан, Ленин мукофоти лауреати, тибиёт фанлари академиясида клиник институтлар бўйича раҳбар, академик Николай Преображенскийнинг шогирди бўлиб эмин-эркин, яйраб илм қилганман. Ус-

тозим Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси эди. Муъжиза туфайли иккни марта асрларидан кочиб омон қолган, ҳақиқий қаҳрамон жончи билди. Уша вактларда Тошкентдаги олимлар орасида ҳасадгўйлик, икорикори кучли бўлгани боисидан ҳам Москвада ҳайриҳоҳ олимлар даврасида чўқига интилган эркин күшдек парвоз қилдим. Докторлик илмий дараҷасини ёқлади. У пайтлари Москвада илмий олимларнинг қадр-киммати баланд эди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда, улар "халоллик вақиностаси" билан эмланган эдилар десак ҳам бўлади.

Халоллик, виждинлилик, инсонлар саломатлиги учун умр лаҳзаларини фидо килиши фазилатларни Сайдакрам Ҳасановга обрў, эътибор, унвон, марта ва келтириди.

Тошкент — азим кент. Бу дўиёда тўғри ҳам бор, ўғри ҳам бор. Ҳамон ҳайриҳоҳ ёрнлардан ҳасадгўй "қадрдан"лар кўп. Дунёда таникли олим бўлиш жуда кийин, одам бўлиш эса унданам кийин. Бундайин иккни икбоб — факат унданам кийин. Бундайин Этам сўйиган бўлсандининг бўшига кўнадиган бахт қушидир.

— Сиз тақдир ёрлакаган одам экансиз, — дедим кечидан бўлсандинига. — Отагниз айтган бу ҳикмат ҳақиқат эканини ўз ҳаётимда кўрдим, — деди у. — Адам раҳматлиги ўтгирма оҳанганини ўзимни ёзди. Отагниз шиғитув ўзи билан яхши инсонларни учратса, "куш усизда" деб уларнинг ота-онасини эслади...

— Отагниз айтган бу ҳикмат ҳақиқат эканини ўз ҳаётимда кўрдим, — деди у. — Адам раҳматлиги ўтгирма оҳанганини ўзимни ёзди. Отагниз шиғитув ўзи билан яхши инсонларни учратса, "куш усизда" деб уларнинг ота-онасини эслади...

Рахматли Қаскархўжа адам ўша маҳалладо дошишимизнинг ахволини сезиб қориб, қизини турмушга узатишга бош-кosh бўлиб, ўйимизда ўйилларини суннат қилдириб берганди. Болаларни Тўлаган сўғи ҳатна килган, Мулла Зоир кулоқларни суннат қилдириб берганди. Болаларни жончилигидан кишига келишади. Айниқса, бир воқеа ҳечам ёдимдан чиқмайди: Маҳалла миздиги бир киши (майли исмларни айтмайлик) оиласи ҳочирлигидан кизини турмушга узата олмай, иккни нафар 10-12 ёшга кирса ҳам хатна қилдира олмай юрган экан. Одамлар у пайтлари орияти бўлишган. Қамбагаллигини яширишган, бирорга оғирим турмасин деб истиҳола қилишган.

Рахматли Аскархўжа адам ўша маҳалладо дошишимизнинг ахволини сезиб қориб, қизини турмушга узатишга бош-кosh бўлиб, ўйимизда ўйилларини суннат қилдириб берганди. Болаларни жончилигидан кишига келишади. Айниқса, бир воқеа ҳечам ёдимдан чиқмайди: Маҳалла миздиги бир киши (майли исмларни айтмайлик) оиласи ҳочирлигидан кизини турмушга узата олмай, иккни нафар 10-12 ёшга кирса ҳам хатна қилдира олмай юрган экан. Одамлар у пайтлари орияти бўлишган. Қамбагаллигини яширишган, бирорга оғирим турмасин деб истиҳола қилишган.

Рахматли Қаскархўжа адам ўша маҳалладо дошишимизнинг ахволини сезиб қориб, қизини турмушга узатишга бош-кosh бўлиб, ўйимизда ўйилларини суннат қилдириб берганди. Болаларни жончилигидан кишига келишади. Айниқса, бир воқеа ҳечам ёдимдан чиқмайди: Маҳалла миздиги бир киши (майли исмларни айтмайлик) оиласи ҳочирлигидан кизини турмушга узата олмай, иккни нафар 10-12 ёшга кирса ҳам хатна қилдира олмай юрган экан. Одамлар у пайтлари орияти бўлишган. Қамбагаллигини яширишган, бирорга оғирим турмасин деб истиҳола қилишган.

— Президентимиз Шавкат Мирзиёев бизнинг орзумизни рўёба чиқарди, — деди сухбатдоши. — Маркази Осиёда биринчи бўлиб Тошкентда "Қулоқ, томок, бурун ва бosh-bўйин жарроҳли маркази"ни очиб берди. Марказнинг очиши маросимида Юртбошимиз ўғлим Улуғбекка қарат: "Отанг кўп ишларни қилди, энди сен давом эттирасан", деб юксак ишонч билдири.

— Президентимиз Шавкат Мирзиёев бизнинг орзумизни рўёба чиқарди, — деди сухбатдоши. — Маркази Осиёда биринчи бўлиб Тошкентда "Қулоқ, томок, бурун ва бosh-bўйин жарроҳли маркази"ни очиб берди. Марказнинг очиши маросимида Юртбошимиз ўғлим Улуғбекка қарат: "Отанг кўп ишларни қилди, энди сен давом эттирасан", деб юксак ишонч билдири.

Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австралиянинг Перт шаҳрида ЛОР врач, келиним эса умумий назарий шифокори. Дунёнинг ривожланган давлатларида маънавий вакилларни ишмени давом эттирасан кетди...

— Иккичи ўғлим Сайдакрам ёса хозирги пайтда Австра

УЮШМА ФАОЛИЯТИДАН

МИЛЛИЙ ҒОЯМИЗ ПОЙДЕВОРИ

Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, маънавий-интеллектуал салоҳиятини юқсалтириш мақсадида Навоий гарнizonидаги 523-СЧР батальонида давлатни раҳбарининг "Инсонпарварлик, эзгулик ва бунёдкорлик — миллий ғоямизнинг пойдеворидир" номли маърузасида илгари суриглан вазифаларнинг мазмун-моҳияти юзасидан маънавий-маърифий тадбир бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Навоий вилояти бўлими ҳамда Навоий гарнizonи ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу тадбирда таникли журналистлар, олимлар, жамоатчилик вакиллари, ҳарбий хизматчилар ва сафарбарлик чакириви резерви хизматчилари иштирок этди.

Тадбир давомида Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси, фахрий журналист Уралой Турдиева, Навоий дав-

лат университетининг тарих фани ўқитувчиси Илес Кулжонов, Жамоатчилик кенгаси ишчи органи етакчи мутахассиси Фуркат Жўраев сўзга чиқиб, дунёда кескин кураш ва рақобат ҳукм суроётган, манфаатлар тўқнашуви кучайб бораётган ҳозирги даврда миллий ғоямизни, яъни мамлакатимиз мағфурасининг асосий ғоясини ёшлар онига сингдириши ўта мухим масала эканлиги, халикимиз, айниқса, ёшлар тарих ва аждодларимиз ҳаракомонлигини ўрганишлари зарурлиги ҳақида сўз кортидилар.

Шунингдек, тадбирда ҳозирги глобаллашув жараёнлари инсоният учун бекиёс янги имкониятлар билан бир қаторда турли муммопарни ҳам кеттириб чиқараётган, миллий ўзик ва маънавий қадриятларга қарши таҳдидлар кучайб бораётганилиги, бу каби иллатларнинг илдиз отмаслиги учун маънавий иммунитетни кучайтириш, ёшлар таълимтарбисиги янада кўпроқ аҳамият қартиш лозимлиги тъкидлаб ўтиди.

ЁШЛАР ВА СУНЬИЙ ИНТЕЛЛЕКТ

Бугунги кунда сунъий интеллект имкониятларидан нафқат илм-фан ва технологияда, балки оммавий ахборот воситалари, таълим, бизнес, ҳатто кундалик ҳаётда ҳам самарали фойдаланимояд. Айниқса, ёшлар орасида сунъий интеллектга бўлган қизиқиши ортиб, улар янги технологияларни ўрганиш, ривоқлантариш ва улардан самарали фойдаланишга интилоқдадар.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Андикон вилояти бўлими ва "Долзарб ТВ Медиа" МЧЖ ҳамкорлигida "Сунъий интеллект ва ёшлар" мавзусида ташкил этилган давра сұхбатида ёни икодкорлар, журналистлар ҳамда маҳорат мактаби тингловчилари иштирок этдилар.

Медиатренер Абдувалий Қурбонов иштироқчиларга сунъий интеллектдан фойдаланишни маданияти, ундан самарали фойдаланишнинг зарурияти ҳақида маъруза қилди. Шунингдек, Сидан нотўғири фойдаланишнинг тузатиб бўлmas салбий оқибатлари ҳақида маълумот берди. Уюшма мутахассиси Муҳаммадрасул Маматкулов соҳага оид плат-

формалар фаолияти ҳақида гапириб, "Ибрат фарзандлари", "Ustoz AI", "Қызлар академияси" каби кишилар дўйкашини кенгайтирувчи, ёшларни замонавий ахборот майдонида ўзларини ёрниларни хис килишларига яқин кўмакни бўлган платформалардан тўғри ва самарали фойдаланиши тавсия этди.

СУРХОНДАРЁДА ЯНГИ ТЕЛЕКАНАЛ ИШ БОШЛАДИ

Минг марта эшиттандан бир марта кўрган афзал. Мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотлар мазмун-моҳиятини аҳолига етказиб беришда телевиденинг ўрни беназир. Зоро, одамлар бунёдкорлик ишларни телевидение орқали ўз кўзлари билан кўрадилар, руҳланадилар, ибрат оладилар ва кўнгилларида ўзлари яшаб турган жойда ҳам шундай ишларни амалга ошириш нияти пайдо бўлади.

Сурхондарё вилоятида бу борада ибрати ишлар амалга оширилмоқда. Якинда Денов туман телевидениеси ("DTV") тест режимида ўз кўрсатувларни эфирга узатади. Телеканал дастурлари эндилика вилоят миёсигида ҳар куни соат 18:00 да 24:00 га қадар Жарқўргон ҳамда Вахшишор радиотелевизија стансиялари орқали 44- да 45-тевизион каналларда эфирга узатилади.

Телеканал офици Термиз шахридаги "Матбуот уйи" биносида жойлашган. Термиз шахри ва Денов туманида унинг мубхарирларни очилиши режалаштирилган. Мамлакатимизда сабитқадамлик билан олиб борилаётган ўзига хос миллатлараро бағрикенглик сиёсатига ҳамоҳанг тарзда

"Denov TV" ҳам ўз дастурларини ўзбек, рус ва тоҷик тилларида намойиш этади. Албатта, бу иш, биринчидан, кенг ҳалқ оммасини қамраб олишига қартилган бўлса, иккичидан, кишилар кўнглида кониши хиссинан уйготади.

"DTV" дастурларидан илмий-оммабон кўрсатувлар, кўнгилочар дастурлар, ток-шоупар, концертлар ва юқори сифатли бадий фильмлар ўрин олган.

ЭНДИ "ҚАРАҚАЛПАҚСТАН ҲАЎАЗЫ" БИЛАН ТАНИШИШ ЯНАДА ОСОН

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Қарақалпостон Республикаси Кенгаси нашири хисобланган "Қарақалпакстан ҳаўазы" газетаси таҳририяти 1994 йилдан бўён тартия ҳаўтини ёритиши мақсадида мунтазам чон этиб келинмоқда.

Сўнгги пайтларда газета-журналларнинг фаолияти сустлашиб бораётгани хеч кимга сир эмас. Газеталарнинг яшаб қолиши эса таҳририят жамоасининг катта муммосига айланган. Ўз аудиториясини жалб килиш мақсадида энг сўнгти ахборот технологияларидан фойдаланиш, замон билан ҳамнафас қадам босиша тўғри келади.

"Қарақалпакстан ҳаўазы" газетаси таҳририят жорий йилдан бошлаб газетанинг аудионусхаси билан бирга катта кўламдаги маколаларнинг электрон нусхасини QR-кодлар орқали ўқиш ва эшиши ўйларини ишлаб чиқди. Эндилика газета ўқувчиси газетадаги QR-кодларни сканерлаш орқали аудиоматериалларни эшиши билан бирга, электрон маколаларни ўқиш имкониятига эга бўлди.

Шунингдек, газета бугунги кунда Ўзбекистон Республи-

каси Олий Мажлиси ҳузуридаги Фуқаролик жамияти институтларини кўллаб-куватлаш жамоат фонди гранти асосида "Мен соглом авлодман!" мавзусидаги лойиҳани ҳам амалга ошириб келмоқда.

ФАХРИЙ ЖУРНАЛИСТЛАР ЭЪТИБОРДА

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан фахрий журналистлар холидан ҳабар олиши ва моддий-маънавий кўллаб-куватлашсан айланган.

Юртимизда Наврӯз шукухи кезиб юрган айни кунларда үюшма ҳудудий бўлимлари вакиллари устоз журналистлар хонадонларида бўлиб, уларни байрам билан самимий муబоркобд этмоқда, соғлар улашмоқда.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Сирдарё вилояти бўлими раиси Бойжигит Абдуллаев ва үюшма аъзоси Муҳира Йўлдошевининг Сирдарёдаги "Оқолтин овози" газетаси тоғи мухаррири Бордабаш Шардор ўйига бориб, устозни Наврӯз байрами билан табриклагани бунга бир мисол.

— Эътибор одамнинг кўнглини кўтариди, — деди А. Пардаев. — Очиги, үюшма бўлими масъуларининг хонадони мизга келишганидан жуда хурсанд бўлдим. Кейинги йил-

ларда соҳамиз ривожи йўлида амалга оширилаётган ишлар бизни руҳлантирмоқда. Фурсатдан фойдаланиш, барча юртошларимизни миллий байрамимиз — Наврӯзи олам билан табриклайман.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Ахборот хизмати.

СИЙРАТ

Эътибор қиласпизим, кейинги вактларда биографик китоблар ёзиш бир қадар урга айланди. Тўғри, бу йўналишаги асарлар, аслида, янгилек эмас. Аммо ўзбек икодкорлари, хусусан, зиёли қатлам томонидан биографик китоблар пайдар-пай ёзилмоқдаки, улар бадиий-естетик жиҳатдан ва пишик-пухталиги билан алоҳида ажralib туради. Ушбу китобларнинг ўзига хос томони эса кечаги кунларни бор бўйи билан акс эттиришида, бўлса керак.

ЗАЛВОРЛИ ЙИЛЛАР

Биографик асарлар, асосан, кекса ёшдаги муаллифлар томонидан ёзилади. Бу табиий, албатта: улар улуг ўнда ширин ва ачичик хотираплар бериладилар, яхши-ёмон кунларни эслайдилар. Ёдномаларини қоғозга туширишга, шахсий кундаликларидан кайдайлар келириб, замондошлари ва ўтган кунлари ҳақида бошқарал билишига ҳаракат қилилар.

Якинда "Янги китоб" нашриёти томонидан нашр килинган "Незабываемое" (воспоминания, события, факты, люди) — "УНУТИЛМАС" (эзаликлилар, воқеялар, фактлар, одамлар) китоби ҳам юқоридаги куриклиларни далилидир. Унинг муаллифи зиёли инсон Собир Курбоновидир.

Макъур китоб нима учун рус тилида чиқарилди, деган сабаб туғлиши мумкин. Гап шундаки, "Незабываемое" бирнунча вакт аввал ўзбек тилида "Ҳаётим зарварлар" номи билан чон этилган, муаллиф уни янада кенгайтириб чиқариши мақсад қилган эди.

Зеро, ва баки ичида Ўзбекистонда Собир Курбонов ҳаётидан талай ўғарилашлар кўйиб берди, бунинг хосиласи ўларок, китобни бойтиби, замондошлари ва ўтган кунлари ҳақида бошқарал билишига ҳаракат қилилар.

Ўқувни мундажига кўз юргутлар экан, китобнинг нечоги запорги, кенг кўлмами эканлигига амин бўлади. Салом 300 саҳифада, каттик муковада, оғефт қоғозда босилган. Саксиз бобдан иборат. Муаллиф унда ўзининг авлоди, ота-бобоси, қавм-қариндошлари ҳақида алоҳида сўз юргитган. Бобси Курбон отни тилга олиб, уни кўрмаган, туғлишига қадар бевоғт вафот этгани ҳақида таассуф билан ўзиди. Китобдаги ҳар бир бўйимда эса ўзи туғлиб ўғсан Бухоронинг ўзига хос ибораларни шарҳлаб боради.

Биз юқорида Собир Курбоновни бекиз зиёли инсон деб айтib ўтмадик. Уз вақтида отаси Шерали Курбон ҳаёт ичилини бўлади. У маҳаллий масжид қошидаги мактабда ўқиган, ўсмирик йилларидан Файзулла Ҳужаевинг "Еш буҳорликлар" харакатидан иштирок этган. Инклибдан сўнг, 1920 йилларда мәълумотли ва сиёсий саводхон бўлган бўис, турли масъулитли вазифаларда фаолият кўрсатган.

Хибга олинишдан аввал (1937 йилда) Шерали Курбон ногон боралар уйининг директори бўлиб ишлаган. Қамалишига сабаб муштлашиб қолган болаларга нисбатан ҳаддан зиёд қаттиқ чора кўргани бўлган. У тарбияланувчи болаларнинг шикояти-арзаси туфайли айланди ва тўрт йилга озодликдан маҳрум этилди. Ҳар холда, яхшиликка бўлган экан, Шерали Курбон шу тарпи қатагонлар рўйхатига тушмади. 1941 йилда озод этилгач, атиги бир яйла шади ва 1942 йилнинг ўзида вафот этилди...

Китоб муаллифи онаси Муҳаббат Курбонова ҳақида янада ҳаётин билан ўзиди. 28 ўшида турмуш ўртогидан ажралган бу аёл бошқа турмуш кўрмаган. Қолган умрни ўзининг уч нафар фарзандига багишланади. У бошланғич маълумотга эса бўлиб, умумий овкатланиш ошхонасида ишлади. Аммо бу ўмиш билан болаларни бокиши қийин, кариндошлар ва ўзига танишлар эса йўқ эди. Ьаш она уйда нон пишириб, бозорда сота бошлади. Шу ишнинг ортадан фарзандларни катта қилид. 93 ўш ўмр кўрди. Улуг ўшда вафот этгач, иззат-икром қамол Бухорода дафн этилди.

Собир Курбонов мактабда астийоди ўқиди. Бешинчи синфа у деорий газета мухаррири бўлди, ўзи кичикроқ мақолалар ёзарди.

Турли ҳалклар эртакларидан сўнг катта-катта бадий асарларни ўқий бошлади. Бир китобни қўлига олдими, мутола қилиб тутагчина кўймасди. Масалан, Алексей Толстойнинг салқам 900 бетлик "Пётр I" китобини бир кечада ўқиб чиқкан, кейин эса керосинни кўпиллатган учун онасидан роса гаш шигтади.

Китобда муаллифнинг Ломоносов номидаги Москва давлат университетидаги сабоб олиши мароқ билан хижоқ қилинади. Бу дардоҳ анчайин нуфузли бўлиб, Англия, Руминия, Польша, Венгрия ва бошқа давлатлардан ҳашлар келиб ўшишади. Аъло баходида таҳсил олганда ширавали талаба бўлган бўлғанинг салқам 900 бетлик.

"Яшаш — ҳаракат қилиш демак" — бу хижмат мушарф французы ёзувчisi Anatolij Franca тегиши. Китобнинг ҳар бир бўлимида шу каби эпиграфлар кептирилди, бу уни мазмун

МОЗИЙ

ЎФИЛНИНГ ЭЛЧИСИ

ёхуд машхур испан элчиси Руй Гонсалес де Клавихо ҳақида нималарни биламиз?

Евроясиё ҳамкорлигини йўлга кўйиш тарихи узоқ замонларга бориб тақалади ва бу ҳаракат тараққиёт гуллаб-яшнаган Темурйлар ҳукмронлиги даврида юкори босқичга чиқди. Бунда элчиларнинг хизмати алоҳида бўлган. Айниқса, ҳозирги Испания давлатининг асоси бўлган Кастилия ва Леон қироллигидан ташкиф буюрган Руй Гонсалес де Клавихо бошчилигидаги миссиянинг фаолияти асрлар ўтса-да, жаҳон дипломатияси тарихида алоҳида ёрқин сифатида баҳоланди. Ростдан ҳам, Ер шарининг жуда узоқ нутқасида жойлашган ва бориб-келиши йиллар давомида чўзилган бу сафар, умуман, маданиятлар тарихида алоҳида эътироф этишига арзидиган воқелик бўлган.

Руй Гонсалес де Клавихо — XIV-XV асрларда ўтган испан сайхи. У бизнинг тарихимизда Соҳибқирон Амир Темур саройига ташиф буюрган, Самарқандда кариб олти ой яшаган, буюк бобо-калонимиз билан куришган ва унинг давлат тутуми ҳакида китоб ёзган мутафаккир сифатида қадрли. Унинг туғилган йили номаълум, 1412 йил 2 апрелда вафот этгани, Мадриддаги Авлиё Франциск монастырида дағн этилган сас тарихдан маълум.

Руй Гонсалес де Клавихо ўша пайтда Леон ва Кастилия қироли бўйиб турган Энрике III (бўллабошча нашрларда — Генрих) оиласига яқин бўлган бой камергерла авлодидан бўлиб, яхши тарбия топган ва етариҷа маълумотга эга шахс ёди.

Унинг Самарқандга келиши ўзиға хос тариха эга.

Маълумки, 1402 йилда Болқон ярим оролида турк сultonни Йилдирим Боязид ва Турон ҳукмдори Соҳибқирон Амир Темур ўтасида мислиз тўқнашув бўлиб ўтди ва Самарқанд кўшини ғалаба қозонади. Бу воеа Европа тақдири учун ҳал қильувчи аҳамиятга эга ёди. "Йилдирим" деб шуҳрат қозонган Боязид II шундай салоҳиятга эга ёди, унга карши турдиган куч Гарба ҳам мавжуд эмас ва унинг бутун Европани мусаххар этиши дэярги маълум бўлиб қолганди. Шундай куч қаршисида зир титраб турган ва ўзининг фожиали тақдирини кутиб яшаётган Европа учун Амир Темур ўтхизиёр халоскорга айланади ва унинг шахсига катта қизиқиши ўйлонади. Ўз вақтида Анқара жангидан кўп ўтмай Энрике III (яъни байзи манбаларда қайд қилинган Генрих III)нинг элчилари Пайо Гомес де Сотомайор ва Энран Санчес де Паласуэлос ташиф буюрги, Соҳибқиронни ғалаба билан табриклиган ёди. Бунга жавобан Амир Темур ҳам Кастилияга Муҳаммад Кеший бошчилигида элчилар жўнатиб, қиролга ўз миннатдорлигини билдирган, совга-саломлар қаторида асириклида бўлган Анжелика де Грек, Католина, Мария имслим насрори қизларни ҳам тұхфа сифатида юборганди. Ана шу ташириға жавобан элчилар Кастилия қироли ўзининг ишончли одамлари Пелайко де Сотомайор ва Энран Санчес де Паласуэлоспера Руй Гонсалес де Клавихони буш қилиб, Самарқандга жўнатади. Улар 1403 йил 22 май куни Кадис шаҳридан йўлга чиқишида.

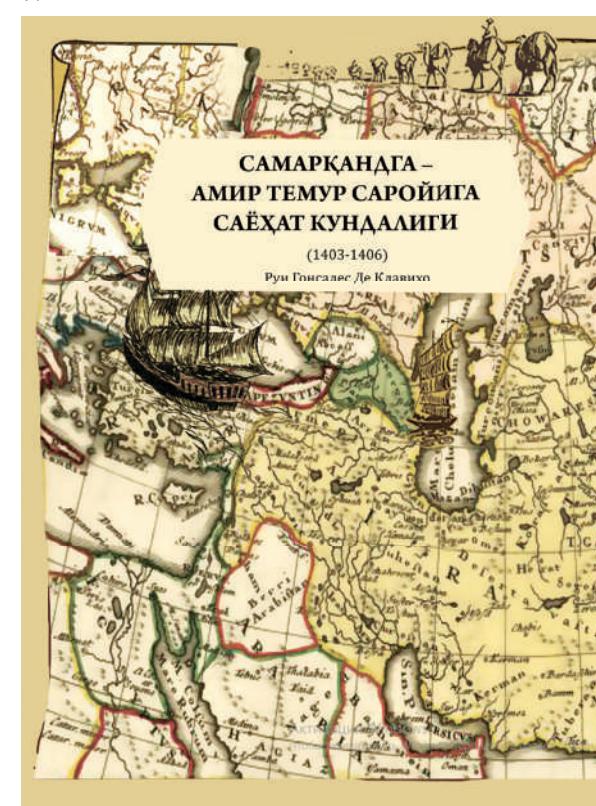
Кадис бир минг бир юз йил олдин финикиянилар томонидан асос солинган қадими порт шаҳар бўлиб, Буюк географик қашфиётлар даврида шу жойдан Америка қитъасига кемалар йўл олган ёди. Унга яқин Палос-де-ла-Фронтера портидан кейинчалик Христофор Колумб йўлга чиқкан ва шу сафари давомида жаҳоншумул қашфиётни амалга оширган, янги материкни қашф қилиган ёди. Қирол элчилари Санта-Мария портидан кемага ўтириб, Италия қирғоқларидан сизи, яъни Генрих, Пиза, Венеция шахарларини ортда қолдириб, Грециянинг Родос шаҳрига етиб келдилар. Родос шу оролдаги йирик порт ёди. Ундан кейин Туркияни Трабзон портига бориши насиб этгач, йўлни куруқликда давом этириадилар. От билан Арзинжон, Султония, Кунё, Рай, Техрон, Нишопур, Балх сингари Шарқнинг машхур шаҳарларига қадам кўйдилар. Нижоят, бу манзилларни ортда қолдириб, Амударёдан ўтадилар, табарук замин — Кеш (Шахрисабз)ни ихlos билан тавод қилиб, Оқсанор махобатидан ҳайратланиб, Самарқанд сари восил бўладилар. Шундай килиб, улар 1404 йил сентябрда Самарқандга етиб келишиади. Қарийб ўн беш ой давом этган сафар ажойиб таасусротларга бой бўлади. Кўрганларини Клавихо қундакли тариқасида қайд килиб борганди.

Эҳтимол, бу сафарнинг тағсилотлари ўша кунларда тилларда тақорланиб-такорланиб, маълум вақт ўтга, унтутилиб кетган, аҳамияти ҳақида ҳам гап-сўзлар юзаки бўлар ёди. Аслида, шундай ҳам бўлган. Руй Гонсалес де Клавихо Мадридга қайтиб келгап, орадан ўн кунлар ўтган, қирол Энрике (Генрих) III га сафари юзасидан маълумот беради, қирол ўзининг топшириги муваффақияти бажарилганидан мамнун бўлади. У элчиларга Самарқанд салтанати юзасидан ишончли маълумотлар тўплашни каттий топширган ёди. Табиий, Гарб ҳукмдорини ҳарбий салоҳият, кўшилнлар тартиби сингари маълумотлардан ташки, ахолининг турмуш тарзи, яшаш шароити, урғодатлари, қолаверса, ёб-ичиши, кининши, расм-руслумлар, умуман, ҳамма нарса бутун икрур-чикиригача қизиқтирилар ёди. Нафсиамранин айтганда, кўхна китъа вакиллари ўша пайтдаги ҳаётимиздан улги олиб, буюк салоҳиятни юзага чиқарган омилларни ўз ҳаётларига жорий қилиш ниятида эдилар. Соҳибқирон давлатининг шон-шуҳрати

уларни шу даражада мафтун этиб қўйган ёди.

Ростдан, бу сафар тезда унтутилиб кетиши мумкин ёди, фақат "Қоғозда ёзилганиларни болта билан ҳам чопиб бўлмайди", деганларидек, Клавихо ҳазратининг йўл хотиralари, унинг қундаклиги бу тарихи ҳакида китоб ёзган мутафаккир сифатида қадрли. Клавихо қиролга ҳисобот берриб чиққач, сафар натижаларни юзасидан тадбирлар кўрила бошланганидан кўп ўтмай, 1407 йилда Генрих III вафот этади. Шундан кейин Клавихо ҳам саройин тарк этади ва умрининг охирiga мустақил ижод билан шугулланади. Жумладан, Самарқанд сафари қундакларини тартиба келтиради, уни тўлдириади, таҳрир қилиди.

Клавихо бошчилигида сафар қатнашчилари ўтган манзиллар қадим-қадимдан маърифатли Фарбни қизиқтириб келган. Бекорга "Нур — Шарқандир" деган ибора пайдо бўлмаган ва кун ботиши куншига ҳайрат билан бўқарди. Бу ўрт, яъни Шарқ тавсифи Геродот сонномаларидан тортиб Страбон, Плиний, Солик, Стефан Византийский, Исадор Савильский сингари олимларнинг тадқиқотларида турли нуқтаи назарлар билан акс этирилган ёди. Булардан ташки, савдо, диний, дипломатик мақсадларда тинимиз элчилар келиб-кетиб турдиди. Плано Карпини, Рубрук, Марко Поподан бошланган бу ҳаракат аспо тўхтамаган ёди. Руй Гонсалес де Клавихонинг сафари ҳам, аслида, ана шу миссияларнинг давоми эди.

Клавихо қундаклари биринчи марта 1582 йилда ношир Араготе де Малина томонидан Севильядага нашр этилди. Бу 154 вараждан иборат, иккита тарафига иккакарордан ёзилган кўлзёма яхши сакланганни. Жамоатчиликка сафарни килингач, катта шов-шув ва қизиқишига сазовор бўлди. Бу йилларга келиб, савдо-сотик ривожланадиган, Генуя, Венеция ва башка шаҳарлардан йўлга чиқкан савдо каронларининг қатнови кучайётган ёди. "Қундаклар" фавқулодда эътиборни тортди ва унинг янги, тудлириган нашрлари ҳам пайдо бўлди. У "Самарқандга, Амир Темур саройига саёҳат" номи билан тарқалди.

Албатта, кейинки воеаалор кўпчиликни қизиқтириши аниқ. Шу ўринда бир воеаалор эслаш ўрнини. Менга Иттифоқ даврида маъсул лавозимларда ишлаган Нуридин Абрамович Муҳиддинов билан сухбатлашиш ва шу асосда мақола ёзиш насиб этган ёди (манба: "Юрақдаги ёдгорлик", "Соҳибқирон абадияти" китоби, 277-бет). Суҳбатда таникли дипломат Клавихонинг кейинги ҳаёт ҳақида қизиқ маълумотларни айтиб берганди.

Клавихо сафаридан кетгач, зоҳидона ҳаёт кечирган, Самарқанд сафаридан орттирган бисотларини катта сандиқда сақлаб, уни бўшалларга кўрсатмади. Нарсалари орасда турли расмлар ҳам бўлгани айтилди ва узмаз-иоз сухбатлашган буюзот Амир Темурнинг суратини чизган бўлиши ҳам мумкинлиги таҳмин қилинади. Негаки, Клавихо ҳазрат Соҳибқирон билан бир неча марта учрашиди, унинг Амир Темур билан араб тилидан тўлдириган бўлса керак", деди тадқиқотлар. Булардан қатни низар, Клавихо "Қундаклар"и, аввало, мухим тарихий сафарининг солномаси сифатида билан испан адабиётida алоҳида воеа ҳам бўлган. Уша пайтда фанстистик, ҳаёлий мавзулардан фарқ қилиб, аниқ ҳаётити воеаалорни олиб кирилиши адабиётда реализмнинг кучайшига кучли турткি бўлган.

Албатта, "Қундаклар"нинг марказида Соҳибқирон Амир Темур ва унинг давлатида амал қилаётган

тартибларнинг муфассал тасвири туради. Элчи қалам тебрарат экан, тағсилотларни чукур ва муфассал бўён этиш билан бирга уларга холис ёндашувга интилади. Соҳибқиронни Темурбек (Тамурбек) деб атайди, ўз муносабатни эса эхтиросларга берилмай, совуқонлик билан ифодалайди. Жумладан, ҳаэрот Соҳибқирон ҳуузидаги илик учрашив (1404 йил 8 сентябрь, душанба) куни рўй берадида кўрганларни шундай байн этади:

"...Назаримда, улуг амир худди ҳашаматли уй бўсагасида ўтириданай тукоди менга. У шохсупа устида ўтириданай тукоди менга. У шохсупа кизил олмалар сизуб юрадди. Улуг амир лўлаболиша ёнбошлаган ҳолда шои кўрпача устида ўтириданай тукоди менга. Подшохине эзнида гулус сизлик шохи яктақ, бошида узун теллак, теллакнинг тепасида кизил ёкум, жавоҳр ва башка кимматбахо тошлар қадалган". Шундан кейин қабул билан боғлиқ расмусларнинг батаси билан маслаҳатлашиб, китрилди: "Элчилар подшохни кўйашлилар заҳоти ўне оёқларидан тиз ўқиб, кўлларни кўксига кўйиб таъзим қилдилар. Кейин бир оз яқинлашиб, яна тазим қилдилар, сўнг тиз ўқиб турдилар. Улуг амир уларнинг ўтириданай турб, яқинрок кепишларини айтди. Мулоzим подшохга яқинроқ боришига истихола қилиб, элчиларни кўйашлини кўйид юборди".

Соҳибқирон қарорхогида амал қилган тартиблар тасвири ниҳоятда ёркни: "Подшох ёнда турган, унга энг яқин кишилар ҳисобланган Шамелик миравса (Шохмалик миравса), Норадин миравса (Шайх Нуридин) деб аталган амирлар элчиларни кўйашлиридан олиб, подшох ёнига кептирилди, катор қилиб тиз ўқибдилар...". Самарқанд ҳукмдорининг сафарида жорий қилинган тартиблар ўзига хос: "Улуг амир элчиларни кўйидан ўтишига рухсат этидими, чунки уларда бундай озаттабал кишилар бўлмаганинги сабабли ҳатто улуг амирнинг ҳам қўлидан ўпмайдилар. Шундан кейин подшох элчилар мурожаат қилиб: "Уғлим қиролнинг ахволи қанди, унинг ишлари жойидами" деб сўради".

Элчилар саволларга жавобан ўз фаoliyati ҳақида ҳаёт тўла ахборот бергач, Соҳибқирон қабул маросимида тўпландиган музозим ва аслодзодларга мурожаат қилиб шундай деди:

"Мана, дунёнинг у бурчагида яшовчи мавжуд фарангни қироллар орасида энг пешқадами — Испания қироли юборган элчилар! Испан ҳалқи буюк ҳалқ, мен ўғлим қиролни шарафлайман. Қирол сизларни соғаси, фатқи биргина мактуб билан юборгандан ҳам мен ўғлимнинг ахволи ва соглигини билib, сова олгандай хурсанд бўлур эдим" (Професор Очил Тоғаев таржимасидан).

Руй Гонсалес де Клавихо кўрганларини ана шундай иштириб билан акс этириради ва бу хотиralарни умрининг охирiga энг қимmatli baxoliyati boziladi.

Соҳибқирон шавкатидан гувохлик берувчи бу сафар катта аҳамиятига эга бўлган ва ҳозир ҳам унинг қадр-қимmatli жуда юксак. Мустақил юртимиз Европадаги бу курдатли давлат билан яхин маданий алоқалар олиб бормоқда...

Албатта, кейинки воеаалор кўпчиликни қизиқтириши аниқ. Шу ўринда бир воеаалор эслаш ўрнини. Менга Иттифоқ даврида маъсул лавозимларда ишлаган Нуридин Абрамович Муҳиддинов билан сухбатлашиш ва шу асосда мақола ёзиш насиб этган ёди (манба: "Юрақдаги ёдгорлик", "Соҳибқирон абадияти" китоби, 277-бет). Суҳбатда таникли дипломат Клавихонинг кейинги ҳаёт ҳақида қизиқ маълумотларни айтиб берганди.

Клавихо сафаридан кетгач, зоҳидона ҳаёт кечирган, Самарқанд сафаридан орттирган бисотларини катта сандиқда сақлаб, уни бўшалларга кўрсатмади. Нарсалари орасда турли расмлар ҳам бўлгани айтилди ва узмаз-иоз сухбатлашган буюзот Амир Темурнинг суратини чизган бўлиши ҳам мумкинлиги таҳмин қилинади. Негаки, Клавихо ҳазрат Соҳибқирон билан бир неча марта учрашиди, унинг Амир Темур билан араб тилидан тўлдириган бўлса керак", деди тадқиқотлар. Булардан қатни низар, Клавихо "Қундаклар"и, аввало, мухим тарихий сафарининг солномаси сифатида билан испан адабиётida алоҳида воеа ҳам бўлган. Уша пайтда фанстistik, ҳаёлий мавзулардан фарқ қилиб, аниқ ҳаётити воеаалорни олиб кирилиши адабиётда реализмнинг кучайшига кучли турткি бўлган.

Шак-шубҳасиз, шундай табаррук зотнинг ҳар бир эътироф, қайди ва ашёларни т

Хуршид НУРУЛЛАЕВ

Салим АШУР

ЧАМАНДАГУЛ

Кўчаларга ранглар сочди камалак,
Дўйпиларга эргашиб хур жамалак,
Сарпо ёйган игна, ип, кашта, палак,
Кўринг атлас, адрас, ипак, шоини:
“Ўзбекистон — Ватан!” деган жойини.

Ўт шашандек гуриллади ҳисларим,
Ҳисларини гулзорлардан изладим,
Изларидан кетиб қолди изларим,
Кўринг адрас, атлас, ипак, шоини:
Момолардан мерос ёргу тилакни.

Шарму ҳаё, ибо деган сўзлар бор,
Умид билан термулган не кўзлар бор,
Ҳаёт кўрки — аёллар бор, қизлар бор,
Кўрине шоий, ипак, атлас, адрасни,
Бахш этамиз уларга ҳар нафасни.

Қатим нурдан шошиб қолди ёш кўклам,
Қўтарибди кўн-кўронин совуқ гам,
Ҳар қадамда симиллайди қоувргам,
Кўрине ипак, шоий, адрас, атласни,
Тоширади кўзларимда ҳавасни.

Хиллираиди узун-узун кўйлаклар,
Илдизларин узай дейди терақлар,
Маисаларга айланади кесаклар,
Тиз чўктиар бизни яна хонаатлас,
Жоним қайдо.. Борми бир тоза нафас?..

Таққа қолди бир зумга зархи фалак,
Тегизмони юрсин деб жоним ҳалак,
Юлдуз — кўсак бўлса, ой — бир ҳандалак,
Ёйлиди чамандаеул дўтпилар,
Денгиздаги хубобдан ҳам кўп улар.

Қўлда сузган ўрдагим ёғозимдир,
Қанот ёйса, ё купум, ё озимодир,
Бор-ўргинени пана тутмоқ лозимдир,
Майдо қадам, танноз қадам, соз қадам,
Етмолайман сизга, алам, жон, алам.

Юрагими тешиш ўтди кўзлари,
Сўнгра малҳам босди байту сўзлари,
Кўчамадин ўтмадилар ўзлари,
Мен тушимни яна сувга айтдимми,
Ё айтмасдан сув бўйдан қайтдимми?

Қафтларига суртиб хино — кимёни,
Лол қолдирди Оерўла, Осиёни,
Аёл зоти ўзгаэртиар дунёни,
Кўрине адрас, атлас, ипак, шоини,
Ҳеч ботмаган Ўзбекистон ойини.

Садоқат ҲАМРАЕВА

ШЕЪРИЯТ

ЁМГИР – БУЛУТ ОТГАН СОЧМА ЎҚ

Ситмоққа қийналар тонг туннинг чокин,
Саҳархез қушларнинг овози аёжис.
Сойдаги қатор сув шунчалар сокин,
Шишаадай тип-тиник, ҳаёлчан, мавжисиз.

Юкли келин каби кўк юзида дод —
Бадарга булатлар қайтар самога.
Сўйкалаш ортийдан эрзашар япроқ,
Қовун ҳидидан масти юрган сабога.

Сулада мурғагин босиб кифтидан
Мушук ялаб ювар унинг бетини.
Мунгайиб қолгандек айвон шифтида
Уста қолдиғочнинг нақшинкор ини.

Талончи шамоллар сочади қаҳрин,
Юғличин бошлиди еру азимода.
Бисортида борин — бериб баргларин,
Дараҳтлар бош эзиғ турар таъзимда.

Қовжираган майса келтириб раҳмин,
Қирор чор-атроғга тўйшаб чиқкан буз.
Сарғиҷране нимчасин кияркан замин,
Борлиққа қайтадан исм кўйилар — куз.

Куз — мунис онамнинг ҳоргин сиймоси,
Ажинин эслатар япроқсиз шохлар.
Кийшиидан олдин оптоқ либосин,
Ёмғирда ювишин олади боғлар.

* * *

Махзунлик юркни қалбга орттар куз,
Қорамтириб либосин кийлан булатлар.
Япроқсиз терақлар ғариф, бенуфуз,
Шохлари хурпайган жайрадек тутлар.

Мунгайиб кўз тикар куриган ирмоқ —
Жар — туман ўйлида ётган кашта чоҳ.
Ёмғирда жилғаза айланган сўқмок
Тош ўйлдан юришини этади огоҳ.

Азобдан қораяр намозшомгуллар
Бераҳм қиронининг союқ нишидан.
Тинимисиз тўзгитиди хиёбон, ўйлар
Бева хазонларнинг намойшидан.

Сўққабош чол каби хомуш тортар кун,
Отшадан мосуво юёшини нури.
Фигон — хазонлардан буркисиган
тутун —
Секин қуриб бора р кузакнинг шўри.

Махзунлик юркни узоқ этмас тарқ,
Алевидо, қалбимда инграб ётган сўз.
Тош қотган терақда титар
битта барг —
Сўнгги бор қўл силкиб турган каби куз.

* * *

Куз қариди — күёш нурлари
Ёритса-да кунни, тафти ўйқ.
Япроқ ерда ёттар хўрланиб,
Ёмғир — булат отган сочма ўқ.

Куз қариди — саҳарда қиров
Оқка бўяр майса кокилин.
Шамол кўриб қаршисида гов,
Синдирап бир дараҳтнинг белин.

Куз қариди — кўринмас дехқон,
Үйку элтеган шудгор ерларни.
Туман оёб кўйиб дашт томон
Яширади кўздан қирларни.

Куз қариди — кўзин юмади
Юлдуз, барғни кўрмайян деб хор.
Хазонларга қўшиб кўмади
Кузни, туни билан ёққан қор.

* * *

Энг аевал япроқлар пайқади кузни,
Барғларнинг юзиға хавотир кўнди.
Ёзи билан эмбиб тоглардан музни,
Барбири, жилғанинг ҳаётни сўнди.

Булатлар қораяр, недан бу завол?
Чидолмай соҳида тўйкар у кўз ёши.
Тилла тангалар, деб ҳазонни шамол,
Шошганча, ҳар ерга қила бошлар чош.

Чакмоқ — биз билмаған, балки, сирли сўз,
Англаб етолмажан таъни ё илник.
Ернинг жамолини согинган юлдуз?
Булат баданига тортарми қипич?

Барғлари тўйкилган, антиқа дараҳт —
Мевалар бўшатмас қўлни шоҳдан.
Қиши келганд, узишга ҳали ҳам барвақт,
Мўйжиза — хурмолар жой олди боғдан.

Куз, маъюс нигоҳинг ўртади жони,
Ахир саодат-ку кутмилган якун.
Қай фасл бўйласин, еру осмонни
Ҳар тонг қарши олсин келаётган кун.

* * *

Ҳаово бирар тоза, тўймайсан ютиб,
Сендан кўз узмайди Зомин тоглари.
Ширин ҳаёлларнинг қўлларин тутуб,
Яйрайди умрингенинг айни чоғлари.

Арчалар бир муддат олган каби дам,
Чўққига чикмоқчи — кўкни ўтгали.
Ирмоқлар сувига, уят бўлса ҳам,
Яланчоҳ харсанглар тўймас сўйалиб.

Ўзини ўнг-чапга урад ўйл, гўё
Улкан кулранг илон ўрмалар дўнгга.
Тонг отган, кўрганинг наҳотки рӯё,
Хира ой, қуш каби чўққига кўнган.

Шарманда бўларди гуллар ҳидласа,
Димоқа урлар ҳузурбахши ифор.
Юксак чўққиларга кўз тушганла пахза
Кўксиннега кўчгандек тоглардан виқор.

Бу ажаб чироғига табиат она,
Тош, гиёҳ, дараҳт, биз асли бир ургу.
Барча эл-элатга замин ягона,
Ва қуёш — инсоният учун умум түф.

Эзгу ўйғотди бу кўхна маскан,
Буюк Илак ўйлини ҳикматин айтай.
Неча бор вайронна бўлса Самарқанд,
Йўл бирла уни эл тиклаган қайта.

Саҳорлар ётса ҳам мансиллар аро
Йўл учун танлансан ҳаёфиси, сўлим жой.
Йўли берк оламдан тушгайдир айро,
Йўл билан эл яқин, ўйл билан юрт бой.

Мен янга қайтаман, шу қатъий ният
Кўнглигимга ўрнашар метин ўй бўлиб.
Багринаға келганинлар тошишин сиҳат,
Уйига қайтсингиллар қўдратга тўлиб.

Сағарим қариди, ўйга ўйл ўироқ,
Ортимдан кўз тикиб қолади Зомин.
Оқ ўйл тилгаётанек, иккى ёнда тог —
Қафтларини очиб, қўлгандек “омин!”

Муаллиф ҳақида:

Хуршид НУРУЛЛАЕВ — 1959 йили Тойлоқ туманидаги Сочакипоён қишлоғида туғилган.

1976 йили Самарқанд туманидаги 56-сон умумтаълим мактабини туттаган. 1976-1981 йилларда Самарқанд давлат архитектура ва курилиш институтида таҳсил олган.

Хозирги вақтда “Нуроний” жамармаси Самарқанд шаҳар бўлими раиси лавозимда ишлаб келмоқда.

“Ёмғир ҳиди” (2005), “Түғён” (2006), “Мухаббат мулки” (2008), “Ўйнаб гапирсанг сямай ҳам, ўйлаб гапири” (2014), “Ҳаммаси асадбанд” (2014), “Мухаббат бор” (2017), “Кўнгилдаги гаплар” (2017), “Беҳ фасл ва юрт васфи” (2018), “Бахти бўлиш ўзимизга бояғлик” (2019), “Кўнгил ҷашмасидан томчилар” (2021), “Тафаккур тасвири” (2022) сингари шеърий ва насрый китоблари чоп этилган. Шеърлари токиқ, инглиз ва ҳинд тилларига таржима қилинган.

2008 йилдан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Таққа қолди бир зумга зархи фалак,
Тегизмони юрсин деб жоним ҳалак,
Юлдуз — кўсак бўлса, ой — бир ҳандалак,
Ёйлиди чамандаеул дўтпилар,
Денгиздаги хубобдан ҳам кўп улар.

Қўлда сузган ўрдагим ёғозимдир,
Қанот ёйса, ё купум, ё озимодир,
Бор-ўргинени пана тутмоқ лозимдир,
Майдо қадам, танноз қадам, соз қадам,
Етмолайман сизга, алам, жон, алам.

Юрагими тешиш ўтди кўзлари,
Сўнгра малҳам босди байту сўзлари,
Кўчамадин ўтмадилар ўзлари,
Мен тушимни яна сувга айтдимми,
Ё айтмасдан сув бўйдан қайтдимми?

Қафтларига суртиб хино — кимёни,
Лол қолдирди Оерўла, Осиёни,
Аёл зоти ўзгаэртиар дунёни,
Кўрине адрас, атлас, ипак, шоини,
Ҳеч ботмаган Ўзбекистон ойини.

Тонг нур тутар ташна қароғларимга

НУРЛАНТИРСИН

Бу муқаддас, фазилатли кунларда, дўст,
Ибодатда, бедор ўтган тунларда, дўст,
Қаноатта ноил — хушнуд онларда, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Амалининг ажрин туйиб ҳар банда, дўст,
Немъатларга шукрин қимлай ҳеч кандо, дўст,
Ихолос билан саждага бош кўйганда, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Фоят гўзат, савоб амал тиловат, дўст,
Хислатларнинг афаzlидир дийнат, дўст,
Хидоят деб бораверсак, оқибат, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Бордир Аршиннинг ризвонидан илинжар, дўст,
Тавба қылсан, кўкка етсин ўтичилар, дўст,
Оташидан ёндирийман ўкинчлар, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Хар яхшининг кўли очиқ, — дейдилар, дўст,
Ҳайри борнинг ўйли очиқ, — дейдилар, дўст,
Эртасининг гамин бугун ёйдилар, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Бу дунёнинг фами азал заҳматидир, дўст,
Қаноатнинг ахри гўзат, дўст,
Мўмінларга иймон асп зийнатидир, дўст,
Аллоҳ ишқи қалбимизни нурлантисин!

Райён сари йўлдир —
РАМАЗОН

Табаррукдир фарзи бу ойнинг,
Муборакдир файзи бу ойнинг,

Ҳаққа элтиқ фазли бу ойнинг,
Хикматларга мўлдир — Рамазон.

Райён сари йўлдир — Рамазон!
Райён сари йўлдир — Рамазон!

Рўзадорнинг ёрғудир юзи,
Қўйматларга мўлдир — Рамазон.
Райён сари йўлдир — Рамазон!

Иймон — қалбни мунаввар айлар,
Ҳидоятга мусясар айлар,
Аллоҳ зикрин мўтъабар айлар,
Хислатларга мўлдир — Рамазон.

Райён сари йўлдир — Рамазон!

Фазилатга сероб ой

АЧЧИҚТОШ

Уни сиз кўргансиз, биласиз, сухбат ҳам кўргансиз, бир даврада ўтиргансиз, чой ичгансиз, чакчаклашгансиз. Унинг қади-қомати тик, сўзлари буро, сухбати кишини маҳлиё қилиб кўяди. Фикри тиниқ, гали мазмунли. Юрт истиқбoli учун қайгуради, эртамизни, келажагимизни кўп ўйлади. Доим китоб ўқиди, одамларга жуда меҳрибон. Эллининг юкини елкасига олган. Ахолига ёрдам берши, кўмаклашиш, рўзгорининг бир четини кўтариб юборишни бурчи деб билади.

Одамлар ҳам уни алқайди, дуо қиласди, "бара топсин, элга қайшидаги одам экан" дейишиади, ўзининг биродаридек, қиёматни дўстидек хурмат килишади. Дарди дунёсини унга айтишади, нажот кутишади. Аммо улар бу таассусотлар, бу мулозамат, бу меҳрибонлик, бу ватанпарварлик алдамчи эканни билашмайди. Аслида, унинг юзида никоб бор. Одамлар унинг ҳакиқий башарасини кўришмайди. Никоб орқали билашади. Никоб эса унга шоншурат, обўр-эътибор, мансаб, марта ба олниш келтиради.

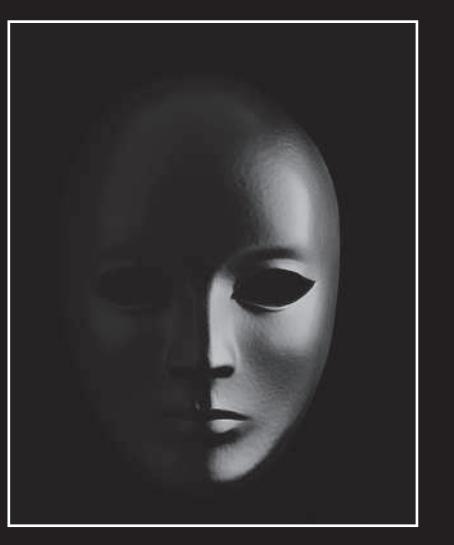
Аслинг каби кўрин, ёки...

Унинг ҳақиқий башарасини хеч ким кўргани ўйк. Кўра олмайди ҳам. Кўрсатмайди ҳам. Сабаби никоб унга ҳаёт-мамот, нажот, яшиша учун сув ва ҳаво! Ниқобизси у сувдан чиқиб қолган балик. То тирик экан, ниқобини ечмайди. Ниқобини еча борми, гўй дунеъ тескари айланбет кетади. Ҳаёти барборд бўлади. Ҳамма килмишлар ошкор бўлади. Эл ундан юз ўтиради. Ишонганига, дуо килганига пушаймон бўлади. Ниқобли одам бундан бўлишини сира истамайди. Ниқобни каттироқ тақадди. Элу юртга ёқадиган, одамларнинг юрагини эритадиган гапларни ўйлаб топади. Жалолиддин Румийнинг "Ё аслинг каби кўрин, ё кўринганинг каби бўл" деган ҳикмати худди шундайлар учун айтадиган.

У минбарларда коррупцияга қақшатич зарба бериш кераклиги ҳақида шундай чироили гапидаридек, одамлар чипла-чин ишонади. "Ҳалол одам экан" дейишиади. Аммо ўзига "узатиб" туришмаса, хеч қандай ишни битириб бермайди. ўзиям ўрни келгандга "узатиб" туради. "Енг ичиди" коррупция яшнаб бораверади. Судда, қозозда, амалда тескариси. Давлат раҳбар куюнчаклик билан айтиётган гапларни жон кулоги билан эшиштади. ўзини коррупцияга қарши энг "ашаддий" курашиб қилиб кўрсатади. Телевиденига "коррупциянинг олдини олишда янгича тартиб ва тамоил жорий этилди, энди биз бу иллатнинг пайни кўрканиз" деб интервью беради. Унга пора бериб иш битиргандар бу гапларни эшишиб, ичади: "Ўзинг коррупциянинг бошида турибсан-ку", дейди.

У ўзининг никоб остидаги "фаолияти" билан корт тараққиётiga салбий таъсир ўтказётганини яхши билади. Аммо ичади: "Битта мен еялманим!" деб ўзига таскин беради. Кейин эса: "Давлатимиз бой, бис еганимиз билан камайб қолмайди", деб ўйлади. Ҳар куни эрталаб юзига "ниқоби"ни тақиб ишга жўнайди. Эхе, у раҳбарлик қилаётган тизимда қанчадан-қанча лойиҳалар бор. У қанча лойиҳада ишласа, шунчак бойида. Лойиха канча кўп бўлса, "соққа" ҳам шунча мўл бўлади. Нега дейисими? Унда эшигининг Абу Наср Форобий айтиди: "Ёмон ишларни ўйлаб топиш учун зехн-идроқсан эга бўлгандарни ақлид деб бўлмайди, уларни айёр, алдоқчи деган номлар билан атамоқ лозим". Ниқобли одам ҳам буюк аллома айтиғандек, зехн-идроқини ўз мангафати ўйлида ишлатиб, айёрлик, алдоқчилик қиласди.

НИКОБЛИ ОДАМ

"ОИЛАВИЙ ҲАНГОМАЛАР" ТУРКУМИДАН

МАЖБЕҲ

Ховлида дарахтларга сув қўйиш билан овора эдим. Кўча эшик кўнгироги жиринглаб қолди. Шоша-пиша кўйлагимни кийдим-да, "ҳозир, ҳозир" деганча кўча эшигини очдим.

— Э... Саломатмисан, бачам? Соғликларинг яхшими? — деди менни қарши олди эшик олдида турган эннига узун кўйлак ва қора нимча кийб олган эллик ёшлар атрофидаги лўли хотин. Ўннадаги кизи эски қоп кўтариб олганча тинимиз сиз чапиллатиб сақич чайнаб туради.

— Шу десанг, Худо сени менга етказди. Умрингдан барака топ. Чўч-тўрт сум садака берсанг. Садака балони қайтарар, бачам. Шу кичик бачамга бир оёқ кийм олиб берардим. Иссик кунда оёқ яланг юрмасди.

Қарадим. Қизча қоп-кора бармоқларини қимрлатгачча яланг оёқ туради. Ҳам раҳмим келди, ҳам жаҳлим чиқди. "Атайлаб шундай олиб юрибди", — деган фикр ялатиб хәдимларни кўрсатади. Шу кирдим-да, чойнада чой билан битта ёпган нон олиб чиқдим.

— Пулум йўқ, — дедим тўнгиллаб.

— Хай, пулинг бўлмаса, бир пиёла сув бер. Томоғим қақраб кетди. Уйингда жилла қурса бир бурада нон топилар...

Уйга кирдим-да, чойнада чой билан битта ёпган нон олиб чиқдим.

— Раҳмат, бачам. Бу бошқа гап. Аммо тўғрисини айтсан, ўх ажойиб ўигит экансан-да.

Лўли хотин копини ёзди-да, устига ўтириб чой ича бошлади.

— Энди, бачам, хафа бўлмагин-у анча ёлғончи экансан, — деди у менга зимдан кўз юргутириб.

— Нега ундан дейисиз?

— Чўнгагинда пул бўла туриб, йўқ дейсан-да.

Қарасам, оқ кўйлагим чўнгагидан пулим яққол кўрниш турарди.

— Бу пул ўзимга керак!

— Пул кимга керакмас, — деди у яна менга қараб кулиб. — Уша пулингнинг ярмини берсанг, меннинг ишини битарди-да.

— Йўқ! — дедим қатъий. — Бу пул ўзимга керак дедим-ку.

— Қўркма! Эрқакмисан ўзи? — деди у пиёла-даги чойдан хўларкан. — Пулингни қайтариб берман, бир марта кўраман-у қайтараман. Янги

пулни ҳали кўрмаган эдим.

Инадасдан турганимни кўриб, у яна жаврай бошлади.

— Эрқак киши бунчалик кўркож бўлмайди. Мен олсан, ҳалолчал оламан. Ҳозирги йигитларга ҳайронман, мунча кўркож бўймаса.

Бу гап нафсониятимга тегди. Чўнгагидан опулни опдим-да, кўлига бердим.

Халолмисиздаги дарахтларга шакл бераётган эдим, кўча эшигимизни кимдир асадиб тарзида тақиллатада бошлади. Невараларининг ўртоқларидан бири бўлса керак, деган хәлда "ҳозир, ҳозир" деганча кўча эшик томон юрдим. Аммо эшик остидаги одам дарвозани тақиллатадан тўхтамасди. Дарвоза олдига ётиб ҳаёти билан эшикни очдим. Кўча эшик олдида "40-45 ларга борган орик, бўйи новча, шоп мўйлови қоп-кора лўли, ёнда эса ўзидан-да қорароқ ўғли йирик жинси шими-нинг чўнгагига кўлни тиққанича ишшаганича турарди.

— Эски-туски нарсалар оламиш. Борми? — деди салом-аликсиз шоп мўйловли лўли.

— Эскилардан хотиним ва мендан бошқа ҳеч нарса йўқ, — дедим бироз ҳазил оҳангиди.

— Хотинингзига сийлов, ака. Менда унақа эски хотинлардан учта. Керак бўлса, бирини сизга бераман. Ушанда ўзим яна янгини оламан. Нима дедингиз?

Бу мендан-да ошиб тушадиган ҳазилкаш лўлига "йўқ, керакмас" дегандай гап тополмай бошимни сарак-сарак қилиб қўмирлатдим.

— Шун-чун, оқаси, хотиндан галирман! Мана, биро боласини тутказиб, пул топиб кел, деди. Мабодо эски телевизор ёки холодильник борми?

— Йўқ.

— Туланинг эски самовари-чи?

— У ҳам йўқ.

— Газ плитка бордир?

— Бўлса яхши бўларди.

— Ҳам... Кир ювайтикон мошин-чи...

— Яқинда олиб кетишиди.

— Подольск оёқ мошини бордир жилла курса.

— У ҳам йўқ.

Бу гапдан кейин лўли аканинг жаҳли чиқиб кетди. Пешонасини тириштириб турди-да:

— Ўзингиз борми? — деди бироз қизишиб.

— Бор. Нимайди?

— Эх, Ҳудога шукур. Ўшани олинг-да, мен билан юринг.

Ажабланиб унга қарадим.

— Нега ҳайрон бўлиб турибисиз? Ҳеч нарса йўқ уйда нима қиласиз? Юринг, яхшиши, бизга шерик бўйинг, пул топамиз...

— Э, кетларинг-э! — дедим-да, шарақлатиб дарвозани ёпдим.

Лўли хотинга ҳеч нарса дея олмадим. Факат иккиси юзим уятдан қизариб кетди...

— Мана, бўларнан-у! — у пулни ўғидан бўлса керак, деган хәлда "ҳозир, ҳозир" деганча кўча эшикни очдим. Дарвоза олдида "40-45 ларга борган орик, бўйи новча, шоп мўйлови қоп-кора лўли, ёнда эса ўзидан-да қорароқ ўғли йирик жинси шими-нинг чўнгагига кўлни тиққанича ишшаганича турарди.

— Йўқ, керакмас!

— Пул кимга керакмас, — деди у яна менга қараб кулиб.

— Уша пулингнинг ярмини берсанг, меннинг ишини битарди-да.

— Йўқ! — дедим қатъий. — Бу пул ўзимга керак дедим-ку.

— Қўркма! Эрқакмисан ўзи? — деди у пиёла-

даги чойдан хўларкан. — Пулингни қайтариб берман, бир марта кўраман-у қайтараман. Янги

пулни ҳали кўрмаган эдим.

Инадасдан турганимни кўриб, у яна жаврай бошлади.

— Эрқак киши бунчалик кўркож бўлмайди. Мен олсан, ҳалолчал оламан. Ҳозирги йигитларга ҳайронман, мунча кўркож бўймаса.

Бу гап нафсониятимга тегди. Чўнгагидан опулни опдим-да, кўлига бердим.

— Йўқ, керакмас!

— Пул кимга керакмас, — деди у яна менга қараб кулиб.

— Уша пулингнинг ярмини берсанг, меннинг ишини битарди-да.

— Йўқ! — дедим қатъий. — Бу пул ўзимга керак дедим-ку.

— Қўркма! Эрқакмисан ўзи? — деди у пиёла-

даги чойдан хўларкан. — Пулингни қайtarim...

— Йўқ, керакмас!

— Пул кимга керакмас, — деди у яна менга қараб кулиб.

— Уша пулингнинг ярмини берсанг, меннинг ишини битарди-да.

— Йўқ! — дедим қатъий. — Бу пул ўзимга керак дедим-ку.

— Қўркма! Эрқакмисан ўзи? — деди у пиёла-

даги чойдан хўларкан. — Пулингни қайtarim...

— Йўқ, керакмас!

— Пул кимга керакмас, — деди у яна менга қараб кулиб.

— Уша пулингнинг ярмини берсанг, меннинг ишини битарди-да.

— Йўқ! — дедим қатъий. — Бу пул ўзимга керак дедим-ку.

— Қўркма! Эрқакмисан ўзи? — деди у